

**Analiza stanu bezpieczeństwa w placówkach oświatowych oraz
edukacji młodzieży o zagrożeniach**

Elk, wrzesień 2025 r.

Wstęp

Zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych jest ściśle związane z procesem edukacji i wychowania dzieci oraz młodzieży. Celem działań podejmowanych w tym zakresie jest nie tylko ochrona fizyczna uczniów, ale także przygotowanie ich do właściwego reagowania w sytuacjach trudnych. Edukacja dla bezpieczeństwa umożliwia młodym ludziom poznanie różnych rodzajów zagrożeń, ich przejawów i skutków, a także uczy sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Kluczowym zadaniem jest wykształcenie u uczniów umiejętności rozpoznawania symptomów niebezpieczeństw, zapobiegania im, a w razie potrzeby – zachowania podstawowych standardów bezpieczeństwa i właściwego postępowania.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.) system oświaty zapewnia w szczególności:

- utrzymanie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach,
- upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie wśród dzieci i młodzieży oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych.

Oznacza to, że organy państwowe oraz jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek takiej organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego i opiekuńczego, aby zagwarantować realizację warunków określonych w przepisach prawa.

Ponadto, działania te obejmują również:

- prowadzenie zajęć i warsztatów z zakresu bezpieczeństwa, pierwszej pomocy oraz profilaktyki uzależnień,
- kształtowanie odpowiedzialnych i świadomych postaw uczniów wobec zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych, takich jak przemoc, cyberprzemoc czy zagrożenia związane z używaniem nowoczesnych technologii,
- współpracę szkół z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, w tym z policją, strażą pożarną, służbą zdrowia i organizacjami pozarządowymi,
- systematyczne wdrażanie standardów ochrony małoletnich, które mają na celu zapewnienie uczniom bezpiecznego środowiska edukacyjnego oraz skuteczną ochronę przed krzywdzeniem.

Dzięki tym działaniom bezpieczeństwo w placówkach oświatowych jest traktowane kompleksowo – obejmuje zarówno sferę techniczną i organizacyjną, jak i wychowawczą oraz

edukacyjną, przygotowując dzieci i młodzież do odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa w szkole

Problematyka bezpieczeństwa regulowana jest przez szereg aktów prawnych obecnie obowiązujących, do których należy zaliczyć w szczególności:

- 1) Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r., poz. 737 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2022 r., poz. 1116 z późn. zm.);
- 3) Ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r., poz. 986 z późn. zm.);
- 4) Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 13 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2024 r., poz. 933);
- 5) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2019 r., poz. 323);
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r., poz. 978 z późn. zm.);
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej, profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 1449);
- 8) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1802 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606).

Analiza stanu bezpieczeństwa w placówkach oświatowych i edukacji młodzieży o zagrożeniach

I. Działania w zakresie:

1. Poprawy stanu technicznego i organizacyjnego szkoły i placówki oświatowej

W jednostkach oświatowych systematycznie prowadzone są przeglądy techniczne oraz analizy w zakresie bezpieczeństwa, higieny pracy i nauki, a także ochrony przeciwpożarowej. Realizowane działania obejmują m.in.: remonty szatni, sal gimnastycznych i sal lekcyjnych, malowanie ścian, wymianę stolarki okiennej oraz podłóg. Prowadzone są bieżące kontrole sprzętu PPOŻ, a także sukcesywna wymiana wyposażenia szkolnego, takiego jak ławki czy krzesła. Sprawdza się drożność przejść ewakuacyjnych oraz uzupełnia brakujące oświetlenie. Regularnie dokonywany jest również przegląd i konserwacja sprzętu oraz wyposażenia w pracowniach szkolnych. Zakupywane są nowe meble i regały, a zużyte podlegają utylizacji.

Prace porządkowe oraz drobne remonty realizowane są głównie w okresie wakacyjnym – w tym czasie uporządkowano szatnie uczniowskie, sanitariaty, korytarze oraz odnowiono sale lekcyjne. W okresie zimowym natomiast prowadzone są prace związane z odśnieżaniem terenów wokół szkół i placówek.

Wszelkie czynności remontowe wykonywane są na wniosek dyrektora placówki, po decyzji Zarządu Powiatu Ełckiego, ze wskazaniem źródła finansowania oraz z wykorzystaniem środków własnych szkoły (dochody własne rachunku JST).

W szkołach i placówkach oświatowych prowadzone są działania w zakresie:

- przestrzegania procedur postępowania nauczycieli i współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia młodzieży przestępczością i demoralizacją,
- reagowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa uczniów i pracowników,
- udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizacji dowozu uczniów na zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, terapeutyczne, rewalidacyjne oraz indywidualne nauczanie,
- zapewnienia dozoru nocnego obiektów z wykorzystaniem monitoringu,
- stałego dostępu do telefonów alarmowych (tablice informacyjne),
- systematycznego dokumentowania działań z obszaru bezpieczeństwa oraz opracowywania dokumentów na wypadek sytuacji kryzysowych,

- jednostki oświatowe w trakcie roku szkolnego przeprowadzają próbne ewakuacje celem praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji młodzieży i pracowników szkoły.

Szkoły i placówki oświatowe opracowały program ochrony małopola, a wytyczne zostały zawarte w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym uchwalone ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw. Ponadto, w szkołach i placówkach oświatowych wdrażane są standardy ochrony małopola, zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Obejmują one m.in.:

- określenie zasad bezpiecznych relacji między uczniami a personelem oraz wskazanie zachowań niedozwolonych wobec małopola,
- procedury interwencji w sytuacjach podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia dziecka,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za zgłaszanie podejrzenia przestępstw na szkodę małopola odpowiednim organom,
- opracowanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu i urządzeń elektronicznych,
- ochronę uczniów przed dostępem do treści szkodliwych,
- określenie zasad i procedur udostępniania polityki ochrony dzieci pracownikom, rodzicom i samym uczniom.

Standardy te są dostosowane do charakteru i specyfiki placówki, a ich celem jest zapewnienie uczniom bezpiecznego środowiska do nauki, wychowania i rozwoju.

Oprócz tego, w standardach tworzonych w placówkach lub miejscach przeznaczonych dla małopola, przebywających tam regularnie lub czasowo należy określić także:

- wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małopolami, a w szczególności zachowania niedozwolone,
- zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu,
- procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie,
- zasady opracowywania planu wsparcia dziecka po ujawnieniu przypadków krzywdzenia,
- sposób udostępniania polityki ochrony dzieci małopolom oraz ich opiekunom prawnym.

2. Wychowania i profilaktyki

W roku szkolnym 2024/2025 szkoły ponadpodstawowe powiatu ełckiego prowadziły szereg działań wychowawczych i profilaktycznych, zarówno w oparciu o własne programy wychowawczo-profilaktyczne, jak i poprzez udział w kampaniach oraz projektach organizowanych przez samorząd lokalny i instytucje zewnętrzne. Ważnym obszarem aktywności była profilaktyka cyfrowa i przeciwdziałanie cyberprzemocy. Placówki włączyły się w obchody Dnia Bezpiecznego Internetu, realizując warsztaty i lekcje dotyczące higieny cyfrowej oraz zagrożeń w sieci. Organizowano szkolenia dla uczniów, nauczycieli i rodziców, wspierając szkoły ponadpodstawowe w działaniach profilaktycznych. Tematyka bezpieczeństwa cyfrowego była także obecna w bieżących zajęciach wychowawczych, np. w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych, gdzie odbyły się zajęcia poświęcone cyberprzemocy i odpowiedzialnemu korzystaniu z technologii.

Istotnym elementem wychowania i profilaktyki była także edukacja prozdrowotna. Uczniowie szkół uczestniczyli w kampanii dotyczącej profilaktyki nowotworowej, podczas której specjaliści prowadzili spotkania i prelekcje na temat odpowiedzialnych postaw zdrowotnych oraz wczesnego wykrywania chorób. Uzupełnieniem tych działań były szkolne programy promujące zdrowy styl życia oraz warsztaty związane z profilaktyką uzależnień i fonoholizmu. W wielu placówkach wprowadzano elementy treningu umiejętności społecznych, które sprzyjają rozwijaniu odporności psychicznej i kształtowaniu właściwych relacji rówieśniczych.

Szkoły aktywnie współpracowały z Komendą Powiatową Policji w Ełku. Funkcjonariusze prowadzili spotkania edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przeciwdziałania przemocy, a także zagrożeń wynikających z nieprzemyślanego korzystania z mediów społecznościowych. Akcje takie jak „Bezpieczne ferie” czy cykl prelekcji w ramach profilaktyki zachowań ryzykownych były kierowane właśnie do młodzieży szkół średnich.

Warto podkreślić, że każda szkoła realizowała także własne programy wychowawczo-profilaktyczne. Zespół Szkół nr 5 im. Karola Brzostowskiego wdrożył kompleksowy program obejmujący profilaktykę zachowań ryzykownych, promocję zdrowia i edukację obywatelską. Placówka rozwijała również projekty międzynarodowe, takie jak programy mobilności zawodowej i Erasmus+, które wspierały rozwój kompetencji społecznych, uczyły odpowiedzialności oraz poszanowania różnorodności kulturowej. W I Liceum Ogólnokształcącym im. S. Żeromskiego w Ełku młodzież uczestniczyła w działaniach samorządu uczniowskiego oraz w projektach i wydarzeniach o charakterze profilaktycznym.

i społecznym. Z kolei inne szkoły angażowały się w kampanie zdrowotne i przedsięwzięcia sportowo-profilaktyczne, takie jak powiatowa liga szachowa, stanowiąca alternatywę dla zachowań ryzykownych i sprzyjająca integracji młodzieży.

Rok szkolny 2024/2025 pokazał, że wychowanie i profilaktyka w szkołach mają charakter wielowymiarowy. Obejmują one działania od profilaktyki cyfrowej i zdrowotnej, przez przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy, po rozwijanie postaw społecznych i obywatelskich w ramach samorządności uczniowskiej oraz projektów międzynarodowych. Kluczową rolę w tym systemie odgrywa współpraca pomiędzy szkołami, samorządem, Policją i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. Dzięki takiej koordynacji działania te tworzą spójny system wsparcia dla młodzieży, który sprzyja kształtowaniu bezpiecznego środowiska wychowawczego oraz przygotowuje uczniów do odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Jak wynika z ankiet, obserwacji i rozmów z uczniami, rodzicami i nauczycielami szkół dyrektorzy zapewniają poczucie bezpieczeństwa, jednakże nieustannie dba się o podnoszenie świadomości i odpowiedzialności wśród wszystkich klientów szkoły tak, aby zwiększać bezpieczeństwa w szkołach, dzięki czemu warunki sanitarne, techniczne i środowiskowe szkół ewaluują czyniąc je coraz doskonalszymi.

3. Współpracy z instytucjami wspomagającymi takimi jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Ełku (w tym doradztwo zawodowe),
- Komenda Powiatowa Policji w Ełku,
- Sąd Rejonowy w Ełku (w tym kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni),
- Straż Miejska w Ełku,
- Miejski Ośrodek Pomocy,
- Szpital Miejski w Ełku „Pro-Medica”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku (kontakt z asystentem rodziny i rodzinami zastępczymi),
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Ełku,
- Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy,
- Urząd Miasta Ełk – Pełnomocnik ds. Profilaktyki Alkoholowej,
- Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ełku,

- Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży,
- NZOZ „Szkolmed”,
- Gabinet stomatologiczny przy Zespole Szkół nr 5 im. Brzostowskiego w Ełku,
- Organizacje pozarządowe „NGO”.
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Filia w Ełku.
- Wschodnioeuropejska Akademia Nauk Stosowanych w Białymstoku Filia w Ełku,
- Wyższa Szkoła Gospodarki Filia w Ełku.

II. Podsumowanie

W każdej szkole i placówce oświatowej realizowane są różnorodne inicjatywy wychowawcze, dydaktyczne i profilaktyczne, których celem jest stworzenie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, pracy i rozwoju uczniów. Działania te wzmacniają wizerunek szkoły jako miejsca przyjaznego i bezpiecznego oraz podnoszą świadomość dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i innym zagrożeniom.

Placówki koncentrują się na edukacji w obszarze ograniczania ryzyka, co wynika m.in. z analizy liczby wypadków szkolnych. Obowiązkiem dyrektorów, wynikającym z przepisów prawa, jest systematyczne kontrolowanie warunków bezpieczeństwa i higieny nauki. W realizacji tych zadań pomagają różnorodne narzędzia służące identyfikacji zagrożeń i ich eliminacji. Istotnym elementem profilaktyki jest także stałe przypominanie uczniom i nauczycielom zasad bezpiecznego postępowania, które minimalizują możliwość wystąpienia wypadków.

Działania profilaktyczne skupiają się w dużej mierze na utrwalaniu właściwych zachowań. Określono jasne reguły postępowania oraz mechanizmy motywujące uczniów do ich przestrzegania. Promowane są aktywne postawy sprzyjające bezpieczeństwu – poprzez właściwe zachowanie, zgłaszanie zauważonych nieprawidłowości, a także dzielenie się pomysłami na poprawę warunków funkcjonowania szkoły. Ze względu na fakt, że większość urazów odnotowywana jest podczas lekcji wychowania fizycznego, szczególną wagę przykładą się do zapewnienia uczniom opieki w trakcie zajęć sportowych.

Współczesna szkoła staje przed nowymi wyzwaniami związanymi z narastającymi zagrożeniami zewnętrznymi, osłabieniem więzi rodzinnych i społecznych, a także rosnącą presją cywilizacyjną. Bezpieczeństwo ucznia nabiera coraz szerszego wymiaru – obejmuje nie tylko ochronę fizyczną, ale także dobrostan psychiczny i emocjonalny.

Na kwestię bezpieczeństwa można patrzeć z wielu perspektyw. Z jednej strony kluczowa jest organizacja szkoły, jasne zasady i normy regulujące życie społeczności szkolnej, a z drugiej – budowanie atmosfery zaufania, współpracy i wzajemnego szacunku. W wymiarze psychospołecznym ważne jest dbanie o relacje uczeń-nauczyciel, wsparcie pedagogów i psychologów, a także rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych młodzieży. Niezwykle istotne są też wartości moralne i etyczne, na których opiera się funkcjonowanie szkoły, oraz postawy indywidualnych nauczycieli i rodziców.

Pracownicy szkoły ponoszą szczególną odpowiedzialność za bezpieczeństwo uczniów, które wiąże się z przeciwdziałaniem agresji, przemocy, ryzykownym zachowaniom, uzależnieniom, niszczeniu mienia, a także depresjom i próbom samobójczym. Stosunek uczniów do szkoły oraz ich relacje z nauczycielami mają ogromne znaczenie dla rozwoju emocjonalnego i poznawczego. Wskaźnikami świadczącymi o poczuciu bezpieczeństwa są m.in. poziom frekwencji, zaangażowanie w życie szkoły, jakość relacji oraz poczucie wsparcia ze strony kadry pedagogicznej.

Jednocześnie obserwuje się zjawiska niepokojące, takie jak:

- spadek aktywności i motywacji do nauki,
- ograniczenie zainteresowań,
- zachowania agresywne,
- sięganie po substancje psychoaktywne,
- izolacja od grupy rówieśniczej,
- wagary i przedwczesne porzucanie szkoły.

Szkoła, jeśli nie zadba o odpowiedni klimat i poczucie wspólnoty, może stać się miejscem sprzyjającym przemocy. Kluczowe znaczenie mają w tym kontekście: pozytywna atmosfera, dobre relacje interpersonalne, a także warunki wspierające rozwój, zdrowie psychiczne i proces uczenia się. Kultura szkoły, czyli system norm i wartości kształtujących oczekiwane postawy, wpływa bezpośrednio na klimat społeczny i stanowi podstawę bezpiecznego funkcjonowania uczniów.

W wymiarze społecznym czynniki sprzyjające powstawaniu zachowań agresywnych to m.in.:

- bierna rola dyrektora,
- chaos organizacyjny,
- bezosobowe relacje między nauczycielami a uczniami,
- brak jasnych zasad i konsekwencji dyscyplinarnych,
- niewielki wpływ uczniów na życie szkoły,
- słaba komunikacja w relacji nauczyciel–uczeń–rodzic,
- niskie kompetencje i motywacja kadry,
- brak atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Dlatego niezwykle ważne jest budowanie szkoły opartej na współpracy, aktywizowaniu uczniów oraz rozwijaniu ich umiejętności i postaw. Kluczowe staje się indywidualne podejście do osiągnięć, stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych, efektywne zarządzanie klasą i budowanie dobrych relacji. W tym procesie szczególna rola przypada

nauczycielowi – który staje się nie tylko dydaktykiem, ale także wychowawcą, przewodnikiem i refleksyjnym praktykiem, wspierającym ucznia w rozwoju i codziennych trudnościach.

III. Wnioski

Prezentowany stan bezpieczeństwa w jednostkach oświatowych należy ocenić jako bardzo dobry. Szkoły i placówki tworzą przestrzeń, w której młody człowiek może czuć się bezpiecznie, otrzymuje wsparcie ze strony nauczycieli i rówieśników oraz ma możliwość wszechstronnego rozwoju. Analizy oraz wyniki kontroli wewnętrznych i zewnętrznych potwierdzają, że wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy są spełniane, a rażących zaniedbań nie stwierdzono.

Bezpieczna szkoła to nie tylko miejsce wolne od zagrożeń fizycznych, lecz także przestrzeń, w której uczeń i nauczyciel czują się komfortowo, mają możliwość odnoszenia sukcesów i zaspokajania kluczowych potrzeb. Fundamentem takiej szkoły jest wzajemny szacunek, uznanie prawa ucznia do wyboru, a także kształtowanie odpowiedzialności za własne decyzje i życie. Równocześnie szkoła wspiera zdrowie psychiczne i dobrostan uczniów, a także dba o rozwój zawodowy nauczycieli.

Otwarta komunikacja, wzajemna współpraca w gronie pedagogicznym oraz możliwość czerpania satysfakcji z pracy przeciwdziałają wypaleniowi zawodowemu. Dlatego szczególnie istotne jest przygotowanie kadry pedagogicznej do realizacji programów budujących klimat zaufania i bezpieczeństwa. W tym kontekście ogromne znaczenie mają także szkolenia rozwijające kompetencje wychowawcze nauczycieli, umiejętności mediacyjne, zdolności do rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie ze stresem.

Podsumowując, skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom fizycznym i psychicznym wymaga tworzenia wspólnoty szkolnej opartej na współpracy, dialogu i odpowiedzialności. Szkoła rozumiana jako wspólnota uczących się działa w sposób demokratyczny, umożliwiając uczniom podejmowanie odpowiedzialnych decyzji, angażowanie się w życie szkoły i rozwiązywanie problemów w duchu partnerstwa.

Wspólnota szkolna jest silna, gdy jej członkowie – uczniowie, nauczyciele i rodzice – wzajemnie wspierają się w zaspokajaniu swoich potrzeb, a relacje oparte są na wzajemnym szacunku, zrozumieniu i wolności. Duże znaczenie ma również zakorzenienie szkoły w lokalnym środowisku, budowanie więzi z tradycją i kulturą regionu, a także angażowanie uczniów w działania społeczne.

Nowoczesna szkoła to taka, która łączy bezpieczeństwo fizyczne z troską o zdrowie psychiczne, rozwija potencjał każdego ucznia, a jednocześnie tworzy klimat otwartości i współodpowiedzialności. Dzięki temu staje się miejscem nie tylko nauki, lecz także

wsparcia, rozwoju osobistego i budowania postaw obywatelskich, sprzyjając zarówno indywidualnemu, jak i społecznemu rozwojowi młodego człowieka.

PRZEWODNICZĄCY
ZARZĄDU POWIATU
Marek Chojnowski